

Luther-säätiö vedenjakajalla – Mellunmäki, piispa Huovinen ja ehtoollisyhteys

Hiippakuntadekaani, TT Juhana Pohjola

Helsingin piispa ei kehvannut ehtoolliselle Luther-säätiössä – tapaus haakee vertaansa kirkkohistoriasta. Näin Kotimaa-lehti otsikoi 8.4.2004. Uutisessa kerrottiin, miten Helsingin piispaa, Eero Huovista, oli kehoitettu olemaan tulematta ehtoolliselle Luther-säätiön järjestämässä messussa Mellunmäen seurakuntakodissa. Kirjoituksessa haastateltiin Eero Huovista ja allekirjoittanutta. Lisäksi oli pyydetty kommentteja kirkkoherra Pentti Miettiseltä. Suomen Luther-säätiön dekaanina ja kyseisen messun liturgina kerroin kantavani tapahtuneesta vastuun. Tämä sensaatiouutinen levisi hetkessä valtakunnan medioihin. Helsingin Sanomat otsikoi (8.4.): *Kaksi Luther-säätiön pappia esti piispa Huovisen ehtoollisen.* Iltasanomien etusivulla (8.4.) luki: *Piispa Huovista ei päästetty ehtoolliselle.* Oli alkanut myrsky, jonka pyörteissä kuljimme seuraavat vuodet.

Tämä odottamaton vedenjakajatapaus löi leiman Luther-säätiön työhön pitkäksi aikaa. Se vaikutti merkittävästi Luther-säätiön asemaan Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa ja suhteeseen herätysliikejärjestöihin sekä selkeytti tietämme eteenpäin kohti vuonna 2013 perustettavaa Lähetyshiippakuntaa.

Tässä kirjoituksessa jaan henkilökohtaisen matkani näihin tapahtumiin. Tarkoitukseni ei ole syventyä ehtoollisyhteyksymyksen teologisiin perusteisiin vaan avata omasta näkövinkkelistäni taustoja, tapahtuman kulun ja sen seurauksia.

Mitä Mellunmäessä ja sen jälkeen oikein tapahtui?

Aikaa piispa Huovisen vierailusta Mellunmäen messussa kului Kotimaan uutiseen melkein kuukausi. Tänä aikana julkisuuden valokeilasta piilossa tapahtui kuitenkin paljon. Kirjoitin kesällä 2004 muistion tapahtumista. Olihan kyseessä Luther-säätiön kannalta merkittävä

tapaus. Olen päivännyt muistion 4.7.2004. Julkaisen sen ensi kertaa. Vaikka se on pitkä, liitän sen kokonaisuudessaan tähän, koska se valaisee piispa Huovisen vierailuun liittyviä yksityiskohtia.

Paastonajan Oculi-pyhänä 14.3.2004 olin toivottamassa tervetulleiksi kirkkovieraita messuun Mellunkylän seurakuntakeskukseen. Muutamaa minuuttia ennen messun alkua piispa Eero Huovinen ja hänen puolisonsa astuivat sisälle. Hämmennyin tilanteesta. Kun olin toivottanut heidät tervetulleiksi, pyysin piispaa sakastiin, jossa olivat läsnä ehtoollisavustaja pastori Sakari Korpinen, pyhäkoulunopettaja sekä messuavustaja teol.yo Markus Pöyry.

Vapisevalla äänellä sanoin, että Apostolien tekojen mukaan leivän murtaminen yhdessä edellyttää yksimielisyyttä apostolien opetuksessa. Totesin, ettei oppi paimenvirasta ole kirkolle vain suotava ja hyväksi, bene esse, vaan sen olennaisrakenteeseen, esse, kuuluva. Edelleen jatkoin, ettei meillä ole riittävää opin yksimielisyyttä piispa Huovisen kanssa eikä siten ehtoollisyhteyttäkään. Hän kysyi minulta heti, liittyykö tämä erillisvihkimysten kieltämiseen ja edelleen, että enkö minä siis jaa hänelle ehtoollista. Vastasin siihen, että toivon, että hän ei asettaisi minua vaikeaan valintatilanteeseen. Siihen hän vastasi, että saako hän tulla istumaan penkkiin. Tähän yhteen äänen totesimme, että ilman muuta. Hän katsoi minua silmiin ja kiitti rebellisyydestäni ja toivoi, että messun jälkeen voimme keskustella asiasta. Näin hän meni penkkiin istumaan koko messun ajaksi. Minulla oli suuri ilo ja vapaus sydämessä toimittaa messu.

Messun jälkeen menimme sakastiin, johon piispa puolisonsa kanssa tuli. Heidän lisäksi läsnä olivat Sakari Korpinen, Raimo Savolainen, Jari Kekäle ja allekirjoittanut. Keskustelimme pitkään rauhallisesti hyvässä hengessä ja lopuksi pyysin piispaa pitämään rukouksen yhteyden löytymisen puolesta. Piispa sanoi, ettei hän aio tehdä tapahtuneesta mitään jatkotoimenpiteitä. Keskustelu keskittyi kysymykseen naispappeudesta ja erillisvihkimyksestä. Vihkimiskysymyksessä hän vetosi piispojen kollegiaaliseen päätökseen, jota hän itse ei ollut tekemässä, mutta josta hän ei voi poiketa. Hän myös vetosi siihen, että tuomiokapitulin jäsenistöön on pitkään kuulunut myös naisia.

Laajasti myös selvitimme, mikä tällaisen jumalanpalvelusyhteisön visio on. Sanoimme myös hänelle, että hän varmasti teologisesti ymmärtää meidän perustelumme, parhaiten koko piispakunnasta. Jari kiteytti lopuksi sen mistä oli kyse: Näin me uskomme ja haluamme elää, saamme meko tehdä sen tässä kirkossa? Lopuksi Huovinen sanoi, ettei hänen puoleltaan tapahtumasta tule seurauksia eikä hän edes tiedä, kuka piispa meitä kaitsee eikä aio sitä selvittääkään. Lähtiessään piispa katsoi minuun ja ääneen ihmetteli, että ensimmäistä kertaa sitten rippikouluaikojen omassa kirkossaan hän jäi ilman ehtoollista!

Mikä sai piispa Huovisen tulemaan vierailulle messuun Mellunkylään?

Piispa Huovinen ei tullut sattumalta Luther-säätiön messuun, vaan sen taustalla oli ainakin neljä tekijää, jotka olivat herättäneet piispan mielenkiinnon. Ensinnäkin kirkkoherra Pentti Miettinen oli konsultoinut piispaa 4.3.2004 liittyen Mellunkylän seurakuntaneuvoston johtotiimin esitykseen, ettei Luther-säätiö saisi jatkaa seurakuntakeskuksen tiloissa syksystä 2004 alkaen. Piispa oli keskustelussa todennut seurakuntaneuvoston pöytäkirjan (10.3.2004) mukaan Miettiselle, että ”Suomessa ei pitäisi tehdä samaa virhettä kuin Ruotsissa, jossa herätysliikkeet suljettiin kirkon ulkopuolelle. Hänen mielestään niiden toiminnalle pitäisi olla tilaa kirkon sisällä, vaikka joissakin kysymyksissä olisikin erilaisia näkemyksiä. Piispa piti sopivana Mellunkylän seurakunnan menettelyä antaa kirkollinen tila Luther-säätiön jumalanpalvelusten käyttöön. Piispan mielestä on tärkeää, että seurakuntien jumalanpalvelukset ovat kaikille avoimia eikä suljettuja, ainoastaan liikkeen omille jäsenille suunnattuja. Herätysliikkeiden jumalanpalvelukset tulisi järjestää siten, etteivät ne ’kilpaile’ seurakunnan omien jumalanpalvelusten kanssa.”

Piispa oli siis puoltanut meidän jatkoamme Mellunkylässä ja tämän hän toi myös esille keskusteluissamme, jossa hän totesi, että hän halusi nähdä, mitä hän oli puoltanut. Itse asiassa hän kertoi mieltineensä meille suurempaa ja parempaa tilaa. Näistä keskusteluista en ollut tietoinen ennen piispan tuloa.

Toiseksi tapahtuman taustalla oli rovasti Simo Kivirannan hautajaismessu, jossa piispa Huovinen ja moni edesmenneen professori Lauri Haikolan saunaseuran porukasta (muun muassa Eero Huovinen, Samuel Lehtonen, Tuomo Mannermaa, Jaakko Elenius, Juhani Forsberg, Jussi Talasniemi) oli paikalla. Keskusteluissa hän totesi, että niin pitämäni profeettaa Elian kertomukseen pohjautuva 'vaunusaarna' kuin Lauri Kivirannan liturgia olivat koskettaneet häntä. Piispa sanoi, että hänen aikomuksensa oli ollut viedä piispojen hiihtoretelle terveisiä Simon hautajaisista.

Kolmanneksi piispan teologisena sihteerinä toimi pastori Jussi Rytkönen, joka on Raimo Savolaisen vanha armeijakaveri. Rytkönen oli useaan otteeseen ollut yhteydessä Raimoon, koska halusi tehdä jutun Sana-lehteen Raimosta ja jumalanpalvelusyhteisöstä. Jo tehtyä haastattelua ei tapauksen vuoksi koskaan julkaistu. Raimo oli antanut Rytköselle kaiken materiaalimme, joka saattoi hyvin kulkeutua eteenpäin Huoviselle.

Neljänneksi Simo Kivirannan hautajaiset olivat aiheuttaneet niin Luther-säätiön pastorien kuin joidenkin yhteisön jäsenien kohdalla omantunnon kriisin. Tähän palaan myöhemmin. Sakari Korpinen Lähetyskirjeessään (1/2004) kirjoitti seuraavaa:

"Tästä sanomattomasta lahjasta me taivaan joukon ja kaikkien pyhien kanssa kiitämme ja ylistämme sinun nimeäsi." Luterilainen tunnustuksemme pitää mitä suurimmassa arvossa ehtoollisyhteyttä. Ja tämä yhteys yletyy siis riemuitsevaan seurakuntaan asti! Mutta eräiden meidän mieliämme painoi raskaasti se tosiasia, että taistelevan seurakunnan joukot olivat Simon arkun äärellä Herran pöydässä tosiasiassa keskenään taistelevia, täysin erimielisiä pyhästä uskostamme ja opistamme. Luulen, että Simo teki paljon työtä, jota esimerkiksi piispa Eero Huovinen olisi edes jollakin tavoin viime vuosien aikana auttanut meitä tunnustuksellisia tai vanhauskoisia, mitä nimikettä nyt käytetäänkin. Mutta piispa Eero on kieltäytynyt jatkuvasti esim. erillisivihkimyksistä. Hän on vedonnut toimintansa tueksi yksityisissä keskusteluissa ja julkisissa kannanotoissaan kirkkomme kirkolliskokoukseen, ei koskaan pyhään Raamattuun.

Samanaikaisesti piispa on tukenut päätöksillään suorastaan antikristillisyyden leviämistä. Ns. Kylliäis-jupakassa hän tyytyi vain keskustelemaan ja niin kaikki opillinen leväperäisyys on ollut mahdollista kirkossamme. Tiesin, että Simo oli laatinut jo ajat sitten säädöksenään, että hänen ruumiinsiunaukseensa tuli liittyä Herran Ehtoollisen vietto. Mutta sydämessäni takoi Tapiolan kirkossa koko ajan kysymys: oliko se oikein? Me Herran pöytään tulleet olemme tosin jäseniä samassa paikalliskirkossa, mutta toiset ovat harkitusti muuttaneet opin ja lisäksi toiminnoillaan tahtoneet työntää tunnustukselliset umpikujan ja ulos.

Simo Kivirannan opetusten lisäksi sain teologian ylioppilaana ja nuorena pappina vaikutteita Eero Huoviselta. Olimme ystäviä. Ja Eero pyysi aikoinaan minut työnsä jatkajaksi Evankeliseen Ylioppilasliittoon. Mutta kuinka vaikeaa olikaan olla Tapiolan kirkossa nyt samassa ehtoollispöydässä. Pappisvalassani olen sitoutunut luterilaiseen tunnustukseen ja olen sisäistänyt tämän tunnustuksen Jumalan pyhän sanan ja tahdon mukaiseksi. Tunnetussa kohdassa Yksimielisyyden ohjeessa (10) mm. sanotaan: ”Olennaista on, että pidetään yhtä opissa, sen joka kohdassa, sekä myös pyhien sakramenttien oikeassa käytössä.” Ja pyhä Raamattu sanoo väärästä yhteydestä kovia sanoja (Room. 16:17, 2. Kor. 6:14-18, Tiit. 3:10, 2. Joh. 10-11). Voimakkaasti tunnustuksemme kehottaa erottautumaan (communio in sacris) väärin opettavista piispoista. Virkakysymys kuuluu oikean kirkon tuntomerkkeihin. En pääse siitä mihinkään, että toimin väärin. Pyydän sitä Jumalan ja Teidän edessänne anteeksi. Kyrrie eleison.”

Tämän kirjeen Sakari sanoi lähettäneensä Eerolle, joka vastasi sarkastissa, ettei hän ollut sitä saanut. Sakari lähetti sen sitten uudelleen. Sen jälkeen kun tapaus oli tullut julkiseksi, Kirsti Kiviranta oli soittanut Eerolle, joka oli Kirstille kertonut, että hän oli ollut kyllä tietoinen Sakarin kirjeen sisällöstä. Hänelle oli siis informoitu siitä. Toisin sanoen piispa Eero saattoi hyvin tietää, mitä me ehtoollisyhteydestä ajattelimme tullessaan Mellunmäkeen!

Mikä sai minut pyytämään piispa väistämään?

Pyhäkön lampussa (3/2004) olen opetuskirjoituksessani selvittänyt asian teologisia ja käytännöllisiä perusteluja. En aio tässä yhteydessä siihen puuttua. Sen haluan todeta, ettei tässä ollut kysymys jostain suunnitellusta provokaatiosta, kostosta tai sodan julistuksesta. Jos sellaista olisimme halunneet, niin piispa Riekkinen olisi ollut mojova kohde, aivan viimeiseksi nyt Huovinen, ”evankelinen veli ja viisas dogmaatikko” toiminnanjohtaja Seppo Suokunnaksen luonnehdintaa Sanansaattajalehdessä lainatakseni! Kyse oli täysin odottamattomasta tapahtumasta. Vaikka se oli minulle ennalta arvaamaton, en ollut siihen valmistautunut. En tehnyt päätöstä hätiköidysti tai hetken mielijohteesta, vaan se oli asia, jonka olin itselleni selvittänyt ja siitä myös julkisesti opettanut.

Tietyt tapahtumat olivat nostaneet sen edeltävinä kuukausina pinnalle. Ensinnäkin 13.1.2004 Raamattuopiston teologipäivillä oli piispa Huovisen kyselytunti. Retoriseen tyyliinsä hän välillä veti ohjakset tiukalle ja välillä taas päästi löysäksi. Mutta kenellekään salissa olleelle ei voinut jäädä epäselväksi vallitseva suuri teologinen juopa. Lähdin Raamattuopistolta tuohuneena, koska kyselytuntia seurasi lounaan jälkeen yhteinen ehtoollinen piispan johdolla. Siihen en millään olisi osallistunut ja pidin sitä todella ongelmallisena. Tämän totesin Leif Nummelalle ulko-ovella lähtiessäni. Soitin samana päivänä myös Simo Kivirannalle ja vuodatin kipuni hänelle. Hän oli kanssani aivan samaa mieltä.

Simo Kivirannan hautajaiset

Luther-säätiön hallituksen puheenjohtaja TL Simo Kiviranta sai taivaskutsun 29.1.2004. Kun olimme Sakarin kanssa pitäneet rukoukset Jorvin sairaalassa, Tuohivirsun kodissa yhdessä ollessamme Kirstin lasten kanssa luimme Simon hautajaisohjeet, joista kävi ilmi, että hautajaisissa vietetään ehtoollinen. Tämä tieto sai meidät heti tajuaamaan tilanteen vaikeuden. Itse hautajaismessu oli 6.2.2004. Sakari, joka toimi siinä pastori Johan Helkkulan kanssa ehtoollisavustajana, oli valmiiksi kirjoittanut lapun, jonka hän aikoi antaa piispa Eerolle. Siinä luki: ”Älä tule ehtoolliselle.” Sitä lappua ei kuitenkaan annettu. Haikolan

saunaseuran väkeä tuli ehtoolliselle, mutta ei sille puolelle, jossa minä Sakarin kanssa jaoin. Muutama Markuksen yhteisön jäsen ei tullut ehtoolliselle. Eräskin yhteisön jäsen sanoi minulle: ”Jäin pois opetukseksi mukaisesti”. Ymmärsimme, että tämä oli yhden aikakauden loppu ja uuden alku. Sanoinkin, että onneksi emme enää joudu tällaiseen tilanteeseen. Kuinka väärässä olin! Näenkin, että koko tapahtumasarja on ikään kuin Simon haudan takaa liikkeelle työntämä. Puheenjohtajan viimeinen palvelus säätiölle. Ei voi olla sattuma, että kuukausi Simon kotiinlähdön jälkeen jouduimme kohtamaan suurimman taistelumme tähän asti ja vielä ilman kenraaliamme. Olemme olleet heikoimmillamme, mutta ehkä siksi vahvimmillamme.

Vaikka Simon hautajaiset olivat valtava taivasjuhla, jossa kenellekään ei voinut jäädä epäselväksi, että Luther-säätiö oli Simon hengellinen koti, niin surun lisäksi raskaat ajatukset velloivat sydämessä. Seuraavana päivänä 7.2.2004 oli Savolaisilla Markus-yhteisön hallituksen kokous. Siinä avoimesti toin kipuni toiminnastani esille. Aikomukseni oli seuraavan päivän messussa pyytää anteeksi, etten ollut paimenena näyttänyt oikeaa esimerkkiä ja että olin toiminut vastoin sitä, mitä olin opettanut. Puheltuani Jari Kekäleen kanssa sinä iltana, tulin kuitenkin siihen ratkaisuun, ettei se tässä tilanteessa olisi laumaa rakentava toimenpide.

Itse eri yhteyksissä olen pyytänyt anteeksi tapahtunutta, vaikka näenkin selvästi sen, ettei Simon hautajaisissa olisi voinut toisin toimia. Sakari sitten omalta osaltaan selvitti asian lähettikirjeessään, kuten edellä kävi ilmi. Kysymys ehtoollisyhteydestä piispa Huovisen tai jonkun muun kirkkomme piispan kanssa oli siis hyvinkin pinnalla ja läpikeskusteltu jo ennen piispan tuloa. Mutta siihen en ollut lainkaan varautunut, että kohtaisimme kysymyksen omassa yhteisössämme.

Miten tapaus tuli julki?

Sakastikeskustelun jälkeen totesimme piispalle, ettemme mekään halua tästä julkista puimista. Pyrkimyksenä oli siis pitää tämä omana tietonamme. Sen tiedän, että piispa oli heti soittanut Pentti Miettiselle, koska kirkkoherra kertoi sen minulle. Mutta julkisuuteen tapahtunut

ta piispa ei ainakaan suoraan ilmeisesti ollut antanut. Tämä kävi ilmi hänen puhelinkeskusteluistaan Sakarin kanssa eikä minulla ole tässä kohdin mitään syytä epäillä häntä.

Tikkurilassa pidettyjen Paavalin synodin kirkkopäivien aattona 2.4.2004 olimme teologiporukalla Korpisilla. Sinne piispa Huovinen soitti ja sanoi, että tieto oli vuotanut julkisuuteen eikä hän voi estää sen julkituloa. Seuraavana iltana 3.4. Kotimaan toimittaja Johannes Ijäs soittikin minulle ja teki haastattelun. Kysyin häneltä suoraan, mitä kautta hän oli saanut tiedon asiasta. Hän vetosi lähdesuojaan eikä vastannut. Kotimaan jutun jälkeen 8.4. alkoikin sitten mediamylläkkä.

Mitä kautta siis tieto vuoti? Vaikka pyrkimys oli pitää tieto tapahtuneesta pienessä sisäpiirissä, se ei voinut olla leviämättä yhteisön sisällä. Itse muutamalle henkilölle siitä kerroin. Olihan piispan poisjäänti ehtoolliselta pantu tarkasti merkille. On siis mahdollista osoittaa johonkin suuntaan tai syyttää ketään asian vuotamisesta. Tämä oli yksinkertaisesti sen kokoluokan hämmentävä ja jännittävä asia, joka ei voi pysyä salassa. Totesin jo, että muutama päivä tapahtuman jälkeen siitä yleisesti keskusteltiin esim. Suomen teologisen instituutin käytävillä. Toimittaja Ijäksellä nuorena teologian opiskelijana oli aivan suorat yhteydet meitä lähellä oleviin piireihin. Oli siis vain ajan kysymys, koska asia tulisi julki.

Jälkipuinti Helsingin tuomiokapitulissa

Jo ennen asian julkituloa Raimo oli Rytkösen kautta pyytännyt audienssia piispalta tuomiokapitulissa. Rytkönen totesi sen piispan kiireiden takia sopivan joskus pääsiäisen jälkeen. Yllättäen piispan sihteeri soitti kuitenkin parin päivän päästä, että piispa ottaakin meidät vastaan (kuitenkin) jo ennen pääsiäistä. Piinaviikon tiistaina 6.4. klo 14 Sakari, Raimo ja allekirjoittanut tapasivat piispa Eeron ja pastori Rytkösen tuomiokapitulissa. Olimme etukäteen ilmaisseet halumme luovuttaa Luther-säätiön julkaiseman Martti Lutherin Ensimmäisen Mooseksen kirjan selityksen 1-7 piispalle henkilökohtaisesti. Se oli juuri tullut painosta ja olimme edellisenä päivänä vieneet omat kappaleet siitä kääntäjälle ja piispan kummisedälle professori emeritus Heikki Kosken-

niemelle, joka oli antanut täyden tukensa ratkaisullemme. Näillä saatesanoillani luovutin piispalle kirjan:

Meillä on suuri ilo ojentaa piispa Eerolle Suomen Luther-säätiön julkaisema kirja Martti Lutherin Ensimmäisen Mooseksen kirjan selitys 1-7. Lähes viisisataa vuotta on tätä odotettu suomen kielelle. Hyvää kannattaa odottaa. Ajattelen, että tässä huoneessa ymmärretään ja nähdään oppi-isämme teologisen testamentin arvo ja merkitys.

Ensimmäisen kosketukseni Lutherin Genesis-kommentaarin sain Töölön kirjaston lukusalissa, kun olin hankkinut 1990-luvun alussa teologisen tiedekunnan pääsykoekirjat. Lueskelin innolla sellaista kirjaa kuin Kuolemattomuudesta osallinen (Eero Huovinen). Tutkimuksen teologiseen terminologiaan oli hiukan vaikeata päästä kiinni, mutta ainakin Luther-sitaatit olivat selkeitä, innostivat ja syyttivät.

Ajattelen, että tällä kirjalla on erityinen merkitys myös henkilökohtaisesti Sinulle, piispa Eero. Sillä kaksi elämäsi erottamattomasti kuulunutta henkilöä ovat sen takana: Heikki Koskenniemi ja Simo Kiviranta. Nämä teologian jättiläiset kävivät lähes päivittäin puhelinkeskusteluja niin Simon Abendmahlista kuin Heikin Geneksistä. Itse sain seurata välillä vierestä tätä teologista ja filologista säkenöintiä. Simohan oli tämän viimeisen kirjasarjansa 'Totuuden aarre' toimittaja. Kuolinvuoteensa vierellä hänellä oli Genesis-nippu vierellään ja sivulle kolmekymmentä asti oli Sinun hyvin tuntemasi Simon lyijykynämerkintöjä. Häneltä kirjan toimittaminen jäi kesken. Eilen saimme viedä Heikki Koskenniemelle kirjan Turun Itäiselle Pitkädadulle. On ilo tuoda myös sieltä terveiset. Vanha professori oli todella terävänä. Hän kehui Lutherin latinaa ja sanoi, ettei ollut löytänyt vielä yhtään kielioppivirhettä Lutherilta. Mutta vanha professori valitteli sitä, ettei jaksaa kääntää enää kuin neljä Weimaran sivua päivässä. Hän antoi minulle mukaansa toimitettavaksi luvut 18-20 ja sanoi alkaneensa luvun 21 kääntämisen. Käännöstyön tekeminen on myös hänen vastauksensa Simon mene-

tykseen mutta myös huoleen kirkollisesta tilanteestamme. Iloitsemme mahdollisuudesta palvella tämän kirjan julkaisemisen kautta meille rakasta kirkkoamme!

Itse asiakeskustelussa piispa lähinnä esitti kysymyksiä eikä suostunut vastaamaan meidän kysymyksiimme. Hän ei muun muassa vastannut siihen, miten piispat suhtautuisivat Ruotsin Missionsprovinsenisä vihittyihin pappeihin, vaan sanoi puhuvansa siitä muiden piispojen kanssa. Hän aivan selvästi yritti palauttaa meidät takaisin ruotuun, jota hän kutsui piispa Rimpiläisen malliksi. Hän tiesi, ettei Olavi-piispa yhtynyt täysin meidän ratkaisuumme. Hän oli nimittäin soittanut Rimpiläiselle ja kysellyt, olimmeko tosissamme ja mitä me aioimme. Rimpiläisen mallilla tarkoitetaan sitä perinteistä tapaa, että rippisanoissa voidaan varoittaa ja kehottaa, mutta jokaiselle ehtoolliselle tulevalle jaetaan sakramentti. Piispa Eero sanoi, että tällä mallilla voimme päästä eteenpäin. Hän huomautti, että minä olin ottanut kirkollisen vallan omiin käsiini. Edelleen hän totesi, että ehtoollisyhteyden katkeaminen merkitsee oman kirkkokunnan perustamista. Hän kysyikin meiltä, miksi me vielä sitten haluamme kuulua tähän harhaoppiseen kirkkoon, miksi emme eroa.

Vähän koomisenkin piirteen keskustelu sai, kun vuosikymmeniä piispan hyvin tuntenut Sakari lupasi antaa ehtoollisen, jos Eero hiihtomatalla saisi sairauskohtauksen ja syntejään katuen pyytäisi häneltä sakramentin. Tähän piispa vastasi, että paavikin antaisi siinä tilanteessa. Sakari sanoi, että ei antaisi. Piispa puolestaan väitti, että antaisi. Tätä eipäsjuupas-vuoropuhelua kesti muutaman kierroksen, kunnes piispa jo hiukan tuottuneena sanoi varmasi tuntevansa paremmin, miten Rooman kirkossa sellaisessa tilanteessa käytännössä toimittaisiin. Siihen Sakari tyytyi.

Kun piispa sanoi, että hän pelkäsi mahdollisuutensa auttaa meitä olevan olemattomat, Raimo totesi, ettei niin voi olla. Täytyy ajatella sitä laumaa, joka muussa tapauksessa jäisi kadulle ilman jumalanpalvelusyhteyttä. Raimo pyysi muistamaan, ettei lauma ole mitään säätiön papiston villitsemää joukkoa vaan omantuntonsa johdattamana puhtaan sanan ja sakramentin äärelle päätyneitä kirkollisverojaan

maksavia ja seurakuntiin kuuluvia ihmisiä. Kun puhuttiin ehtoolliselle tulon rajoittamisesta, totesimme, että käytäntö on ollut voimassa alusta eli syksystä 2000 asti eikä kukaan ole nostanut meteliä tai tullut väittämään, että ehtoollinen on ollut suljettu. Ketään ei valikoida ovelta vaan jokaiselle kerrotaan ehtoolliskäytännöstä messukaavan takasivulla. Raimo otti taskustaan yhden kappaleen, jonka ojensin piispan luettavaksi. Hän tutki ohjeen tarkasti.

Huovinen varoitti meitä liiasta optimismista ja sanoi, että asian tullessa julki hän on voimaton auttamaan meitä. Useaan otteeseen hän viittasi tähän pelotteeseen, vielä lähtiessä viimeiseksi, että torstaihin asti, (jolloin Kotimaa ilmestyy) meillä on aikaa vielä pohtia asiaa. Siihen vastasin, että emme kantaamme muuta. Olemme kustannukset laskeneet.

Jälkitunnelmat

Menimme tuomiokapitulista Stockmannin yläkerran kahvilaan vielä märehittämään audienssia. Ihmettelimme sitä, miten ponnettomasti Huovinen yritti saada meidät riviin herätysliikkeiden kanssa. Hyväntuulisuutemme ja optimismimme ehkä ärsytti häntä. Hänen on ollut todella vaikea uskoa, että olemme tosissamme. Luulen sen sijaan, että hän on laskenut sen varaan, että viimeistään mediamyrsky ja herätysliikkeiden irtisanoutumisaalto Luther-säätiöstä saa meidät järkiimme. OPKO:n 40-vuotijuhlissa 24.4. hän vielä tuli Jari Kekäleeltä kahvipöydässä varta vasten kysymään: ”Ovatko pojat tosissaan?” Olihan se ymmärrettävää, kun Raimo Mäkelä oli piispan edessä juuri edellä pauhannut: ”Ylioppilaslähetysten nuoret teologit olivat alusta asti - myös Muroman ja Tiirilän lapsina - kriittisiä kirkkoa ja piispojakin kohtaan, mutta lähtökohtana oli rakkaus ja nöyryyskin. Piispan sulkeminen ehtoolliselta omassa kirkossaan ei olisi tullut kenenkään mieleen, vaikka varmasti tuolloin ja myöhemminkin oli hurmahenkisyyttä ja muuta lakihenkisyyttä.”

Olemmeko sitten tosissamme? Kaiken tapahtuneen jälkeen, jolloin olen välillä suuressa hädässä polvillani kyynelinkin rukoillut, en kertaakaan ole tuntenut, että olisin toiminut väärin. Sen sijaan varmaksi

tiedän, että minussa olisi jotain mennyt pahasti rikki ja nyrjähtänyt, jos olisin toiminut toisin. En usko, että olisin voinut jatkaa sen jälkeen tämän kirkon pastorina, koska en käytännössä pystyisi toimimaan tunnustukseen sidotun omantuntoni mukaan. Tiedän myös, ettei yhteisömme olisi sitä kestänyt. Jos yhteisömme jäsenet olisivat joutuneet tässä tilanteessa väistämään omassa kodissaan, niin mikä takaisi sen, ettei se toistuisi uudestaan ja uudestaan. Kun emme tätä itse ole valinneet emmekä etsineet, niin sen on saanut ottaa Jumalan käsistä, joka aina on tosissaan Pyhän Sanansa kanssa. Kyrie eleison!

Tällaisen muistion olin tunteella ja taistelun tuoksinassa tallentanut kevään 2004 tapahtumista. Jupakka ei siihen loppunut vaan jatkui pitkään.

Vaikutukset Luther-säätiön työssä

Julkisuuden ja kirkollisen esivallan luoma paine asian ympärillä oli käsin kosketeltava. Tämä oli kaikilla mittapuilla suurin kriisi neljä vuotta toiminnassa olleelle Luther-säätiölle. Eikä silloin 32-vuotias dekaanikaan ollut iällä ja kokemuksella liiaksi rasitettu! Tilannetta ei helpottanut Simo Kivirannan kuoleman jättämä teologinen johtajuustyhjiö. Suuri kysymys oli, miten omat rivimme kestäisivät tämän paineen.

Suomen Luther-säätiön hallituksen pöytäkirjassa 19.5.2004 on pykälä: *Keskustelu piispa Eero Huovisen vierailusta Luther-säätiön messussa 14.3.2004.* Sen alla lukee: *”Dekaani Pohjola selvitti hallitukselle tapahtuman taustat ja kulun. Hallitus antoi yksimielisen tukensa säätiön pastorien toiminnalle asiassa.”* Kaksi lyhyttä lausetta, mutta täyteen ladatut. Seisoimme vakaasti samassa rintamassa uuden puheenjohtajan Raimo Savolaisen johdolla. Hallituksen rivit eivät rakoilleet milläkään vaan saimme täyden tuen. Se ei ollut vain henkilökohtaisesti merkittävää vaan myös työn jatkuvuuden kannalta ratkaisevaa.

Toinen tärkeä tuki oli ”työntekijäjoukko”. Meitä ei silloin ollut montaa palkattua: minä ja Sakari Korpinen. Oli suorastaan ihme, että olimme, ei sattumuksesta, vaan Jumalan hyvästä johdatuksesta molemmat Mellunmäen messussa palvelemissa kyseisenä pyhänä.

Yleensähan toinen kiersi jossain muualla saarnamatkoilla. Saimme siten yhdessä kantaa tätä iestä kunniassa ja häpeässä. Meidän välimme ja teologinen linjamme olivatkin saumattomat.

Miten Mellunmäessä kokoontunut ja vuonna 2003 järjestäytynyt Markus-yhteisö jakoi tämän keskellä? Helsingissä kulkiessani ja lehtikioskien lööppejä Luther-säätiöstä lukiessani mietin, kuka ikänä uskaltaa osallistua messuihimme. Tärkeä oli saada kevään aikana kaikessa tukenani olleen Jari Kekäleen kanssa vetää messun jälkeen keskustelutilaisuuksia, joissa ihmiset saivat jakaa tuntojaan ja kysellä avoimesti. Avoimuus loi turvallisuutta. Yhä uudestaan vuosia eteenpäin tästä tapahtumasta puheltiin kaikkien uusien tulijoidenkin kanssa. Olihan useimmilla uusilla mielessään arka kysymys: Jos piispa ei saanut täällä ehtoollista, kuinka minä sitten kelpaisin...

Oman hankaluutensa toi se, että Mellunkylän seurakuntaneuvosto päätti kokouksessaan 9.6.2004, ettei seurakunta enää myönnä käyttökustannusmaksua vastaan vuokrattua seurakuntakeskusta Luther-säätiölle. Kahdenkymmenen kahden messuihimme osallistuvan Mellunkylän seurakunnan jäsenen vetoamuksesta huolimatta jouduimme evakkoon. Tällöin käännyimme adventtikirkon puoleen Helsingissä. Siellä oli valmius vuokrata meille tilat. Ajatus siirtyä luterilaisista kirkkotiloista adventtikirkkoihin ei ollut suinkaan helppo. Kynnys toisen kirkkokunnan sakraalitilaan oli korkea. Mutta kun muut ovet suljettiin ja ovi adventtikirkkoon avattiin, oli sen jälkeen muillakin paikkakunnilla hyvä käydä siitä sisään. Luther-säätiön ja myöhemmin Lähetysshiippakunnan normaali kirkkotilojen saamisen ratkaisumalli sai siis alkunsa Mellunmäen tilojen menettämisestä.

Messut Helsingin Annankadulla alkoivat 26.9.2004. Tosiasia oli, että moni yhteisössä mukana ollut jäi pois. Se oli paimenelle kaikkein kipeintä koko prosessissa. Tämä johtui uskoakseni ei niinkään kirkon johdon Luther-säätiöön kohdistaman kritiikin vuoksi vaan herätysliikkeiden vastustuksen ja julkisuuden paineen tähden. Mutta kun lukee Luther-säätiön toimintakertomusta vuodelta 2004, näkee yllättävän luvun: Mellunmäessä kävi keskimäärin 108 ehtoollisvierasta, Annankadulla 114. Väkimäärä jatkoi kasvua kaikesta huolimatta!

Omat puheenvuoromme

Kuinka kaikki työmme ystävät ja tukijat jaksoivat eri puolilla Suomea mediaryöpytyksen? Tulihan Luther-säätiö koko kansan tietoisuuteen tämän seurauksena eikä mairittelevassa merkityksessä. Julkisen riipottelun keskellä sain oman puheenvuoroni ystäväkirjeessä 3/2004:

Varmasti olet joutunut kahvipöydässä ystävien tai sukulaisten kesellä vastaamaan kyselyyn ja syyttelyynkin, että mitä siellä Luther-säätiössä oikein meinataan. Se ei varmasti ole ollut helppoa, kun olet ollut lähinnä vain lehtitietojen varassa ilman selvää kuvausta tapahtumien kulusta ja teologisesta taustasta. Parasta mitä tämä hässäkkä voisi saada aikaan olisi se, että jokainen meistä innolla paneutuisi tutkimaan sitä, mitä Jumalan sana ja luterilainen tunnustus opettavat ehtoollisen ihanasta lahjasta sekä ehtoollisyyden merkityksestä. Tällöin emme olisi aivan jokaisen lehtikirjoituksen heiteltävissä. Tärkeintä kuitenkin on, ettei mikään saa viedä meiltä sitä iloa ja rauhaa, jonka Kristuksen verievankeliumi meille jokaiselle vapaasti lahjoittaa!

Pyhäkön lamppu -tiedotuslehden 3/2004 pääkirjoituksessa kerroin lyhyesti Mellunmäen tapauksen taustat ja perusteita ratkaisullemme. Samassa lehdessä kirjoitin laajemmin ehtoollisyyden teologisista edellytyksistä: Minä uskon pyhän yhteyden – kysymys ehtoollisyydestä tarkastelussa. Maassamme, joka on historiallisesti ollut luterilainen, ehtoollisyytekysymykset ovat jääneet vieraiksi kristikansallekin. Ja kuitenkin juuri ehtoollisyyden katkeaminen opillisen yksimielisyyden puuttumisen takia on aina ollut kristikunnassa selviö. Yhteyden aterian edellytyksenä on yksimielisyys opetuksessa. Ensin sovitaan, sitten syödään!

Teologisesti painavan ja kirkollisesta tilanteesta viiltävän analyysin teki TT Anssi Simojoki, jonka pamfletin Herran Kristuksen seuraaminen – kuinka eteenpäin Suomen kirkossa? Luther-säätiö julkaisi marraskuussa 2004. Siinä avattiin seurakuntalaisten Kristukselta saatua oikeutta Kristuksen lahjoihin sanassa ja sakramenteissa, kirkon uudistamiseen ja tarvittaessa pappisvihkimyksiin. Lisäksi Simojoki alleviivasi ehtoollisyyden kuuluvan vain samaa oppia jakavien

kanssa. Vaikka kylvimme julkisuuden paisteessa ja kuljimme komentointisateessa, kirjanen kuitattiin hiljaisuudella. Taisi osua koh-teeseensa.

Luther-säätiön työ sai takaiskuja. Menetimme paikallisseurakun-tien tilat Espoossa ja Vantaalla. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkotilat alkoivat sulkeutua meiltä pysyvästi tämän seurauksena. Mutta työ meni eteenpäin. Hengellisesti vahvistuimme. Messuja al-koi uusilla paikkakunnilla ja taloudellinen kannatus jatkoi kasvuaan.

Yhteydet Ruotsiin

Ruotsin kirkon hengellis-teologinen murentuminen oli johtanut siihen, että raamatullis-tunnustukselliset luterilaiset kävivät vuosi-tuhannen alussa keskusteluja vaihtoehdoisen hiippakunnan perusta-misesta. Tilanteeseen oli johtanut viimeisen vanhauskoisen piispan Bertil Gärtnerin eläköityminen vuonna 1991. Ruotsin kirkon piis-painkokous päätti vuonna 1993, ettei naispappeutta vastustavia teo-logian kandidaatteja enää vihitä papeiksi. Ordinaatiosulku pakotti etsimään muita ratkaisuja. Vaihtoehdon etsimistä vauhditti Göte-borgissa vuonna 2000 aloittanut teologinen oppilaitos, Församlings-fakulteten ja sen kolmivuotinen pappiskoulutus. Eri puolille Ruotsia oli myös syntynyt itsenäisiä jumalanpalvelusyhteisöjä, joita kutsuttiin kreikan kielen sanalla koinonia. Nuoria teologeja oli valmistunut ja koinoniat tarvitsivat pappeja. Kuka heidät vihkisi papeiksi ja missä kirkollisessa rakenteessa? Vastaus saatiin Göteborgissa 6.9.2003 Mis-sionsprovinsens i Sverigen perustamiskokouksessa. Se määritteli itsen-sä järjestyksessään näin:

Missionsprovinsens on osa ”yhtä, pyhää, yhteistä ja apostolista kirk-koa”. Se on vapaa hiippakunta Jumalan kirkossa ja seurakunnassa Ruotsissa, muuttamattoman evankelis-luterilaisen tunnustuksen pohjalta. Se jatkaa sitä hengellistä perintöä, joka on vallinnut ja kasvanut Ruotsin kirkossa, ja pitää itseään ei-alueellisena hiippa-kuntana sen sisällä.

Luther-säätiössä olimme seuranneet kiinnostuksella Missionspro- vinsenin syntykeskusteluja, mutta emme olleet niihin aktiivisesti

osallistuneet. Tulimme Suomessa selvästi jäljessä. Toki tilanne oli tälläkin puolella Pohjanlahtea muuttunut juuri pappisvihkimysten osalta piispa Olavi Rimpiläisen jäätyä eläkkeelle vuonna 2000. Itse ehdin saada Oulussa pappisvihkimyksen joulukuussa 1999 Luther-säätiön työtä varten. Erillisvihkimykysymys (ordinaatio vain miespuolisille pappiskandidaateille) oli pinnalla. Herätysliikejohtajien keskustelut erillisvihkimyksistä piispojen kanssa olivat kuitenkin tuloksettomia. Omissa keskusteluissa ja neuvonpidoissa näimme Ruotsin mallin hyväksi ja mahdolliseksi myös tulevaisuudessa Suomessa. Matka sinne tuntui olevan vain vielä hyvin pitkä.

Mellunmäen tapauksen jälkeen matka lyheni kertaheitolla. Luther-säätiön hallituksen samassa 19.5.2004 kokouksessa, jossa käsiteltiin Mellunmäen tapausta, todetaan: *Luther-säätiö lähettää dekaani Juhana Pohjolan Göteborgiin 24.-25.5.2004 seuraamaan Missionsprovinsenin kokouksia.* Tämä päätös oli selvä vastaus siihen uuteen todellisuuteen, johon olimme joutuneet. Reitit Suomessa olivat tukossa, mutta väylä Ruotsiin auki.

Menin Göteborgiin ensi kertaa tarkkailijaksi Missionsprovinsenin konsistorin ja lähetysneuvoston kokouksiin. Kokemus oli silmiä avaava. Siellä oli selkeä kirkollinen rakenne ja suunnitelmat paimenten vihkimisestä jumalanpalvelusseurakunnille. Avoimuus, ystävällisyys ja hengellinen yhteys puhuttelivat. Tämän jälkeen kaikki Missionsprovinsenin posti kulkeutui myös minulle. Alkoi tiivis yhteydenpito.

Kohti vihkimyksiä Ruotsissa

Piispaksi valittu Arne Olsson ja pääsihteeri Bengt Birgersson vierailivat kodissamme 8.1.2005 kertomassa Missionsprovinsenista. Vieraskirjan mukaan Sakari Korpinen ja Niko Vannasmaa sekä joukko OPKO:n tapahtumasta tulleita teologian opiskelijoita oli paikalla vastaanottamassa näyn siemenen: Markus Pöyry, Antti Lehrbäck, Hannu Mikkonen, Kalle Väätäinen, Esko Murto, Antti Leinonen ja lisäksi Jari Kekäle. Satoa kannettiin pian tulevina vuosina pappisvihkimyksissä Ruotsissa. Vieraskirjan rukoushuokaukseen vastattiin: ”Pohjoismaisessa kokouksessa uuden hiippakunnan selvitystä. Auta

Pyhä Jumala eteenpäin!”

Kenialainen piispa Walter Obare vihki Arne Olssonin piispanvirkaan 5.2.2005. Paikalla oli Suomesta Luther-säätiön väen ja muiden vieraiden lisäksi kaksi TV-ryhmää. Samana päivänä ordinoitiin ensimmäinen suomalainen teologi, Niko Vannasmaa. Vihkimykset Ruotsissa saivat jatkoa: Janne Koskela (2006), Kalle Vääräinen, Markus Pöyry, Esko Murto, Antti Lehrbäck (2007) Hannu Mikkonen ja Jyrki Anttinen (2009). Nämä vihkimykset mahdollistivat Luther-säätiön seurakuntien räjähdysmäisen kasvun ja toiminnan laajentamisen koko Suomen kattavaksi. TT Matti Väisäsen vihkiminen piispan virkaan, Missionsprovinsen i Sverige och Finland, 20.3.2010 valmisti tien Lähetyshiippakuntaan.

10.3.2005 Suomen Luther-säätiö jätti tukijäsenyyssanomuksen Missionsprovinsinille. Lähes tarkalleen vuosi Mellunmäen tapahtumista työmme oli ankkuroitunut itsenäisen hiippakunnan yhteyteen Ruotsissa. Nyt kuljimme toisen kirkollisen rakenteen yhteydessä. Uskon, että tämä askel olisi otettu joka tapauksessa, koska se oli työnäkymme mukaista, mutta kevään 2004 tapahtumat olivat Pyhän Hengen antama rohkaisu ja sysäys astua laivaan.

Reaktiot herätysliikkeissä

Suurella osalla Luther-säätiön vastuunkantajia ja tukijoita oli vahvat yhteydet eri herätysliikkeisiin ja ennen muuta näihin järjestöihin: Evankeliumiyhdistys, Raamattuopisto, Opiskelija- ja koululaislähetys, Kansanlähetys ja Länsi-Suomen Rukoilevaisten yhdistys. Lisäksi näiden rinnalla toimineet Suomen teologinen instituutti ja tunnustuksellista seurakuntapapistoa koonnut Paavalin synodi kuuluivat hengelliseen taustamaisemaamme.

Vaikka liikkeiden välillä olikin teologisia eroja, nimenomaan Simo Kiviranta oli osaltaan koonnut tunnustusrintamaa kirkkوتاistelussa Raamatun arvovallasta ja apostolisesta virasta. Monissa järjestöissä kuitenkin vieroksuttiin ja jopa vastustettiin Luther-säätiön perustamista järjestöintresseistä käsin. Vaikka Luther-säätiö korosti olevansa vaihtoehto paikallisseurakunnille eikä herätysliikkeille, järjestöissä

vieroksuttiin uutta tulijaa. Järjestökentällä haluttiin ymmärrettävästi pitää kiinni oman liikkeen yhtenäisyydestä, vastuunkantajista ja tukijoista. Mutta varmasti laajasti jaettiin käsitys, että seisomme yhdessä luterilaisen uskon puolesta kirkon liberalisoitumista vastaan.

Mellunmäen episodi muutti tilannetta. Herätysliikejohtajat ja konservatiiviset seurakuntapapit joutuivat vastaamaan kahteen kysymykseen. Kirkon johto kysyi: Ajatteletteko ja toimitteko samoin kuin Luther-säätiössä vai ette? Omat kannattajat kysyivät: Toimivatko Korpinen ja Pohjola oikein ja teologisesti perustellusti vai väärin ja ilman perusteita? Ehtoollisyhteyksymys asetti tavalla tai toisella kaikki vedenjakajalle. Kaikkialla jouduttiin ottamaan kantaa tähän kuumaan aiheeseen. Ehtoollisyhteydestä puhuttiin enemmän kuin varmaan koskaan aikaisemmin.

Itse havaitsin kolmenlaisia vastauksia herätysliikkeiden reaktioissa. Ensimmäinen malli oli ratkaisumme tuomitseminen ja siitä julkinen irtisanoutuminen. Toinen malli oli se, ettei ratkaisumme pidetty hyvänä eikä seurattavana, mutta ymmärrettävänä hätähuutona tunnustuksellisten puolesta. Tällöin ei pidetty hyvänä asettua samaan rintaan liberaalipapiston kanssa julkisesti meitä vastaan. Kolmanneksi oli niitä harvoja, jotka näkivät linjauksemme oikeaksi ja teologisesti kestäväksi.

Irtiottoja julkisuudessa

Näkyvin irtiotto oli Helsingin Sanomissa (HS 13.4.2004) julkaistu Suomen teologisen instituutin hallituksen puheenjohtajan Raimo Mäkelän ja pääsihteerin Leif Nummelan kirjoitus. Syy kirjoitukseen oli se, että Luther-säätiö ja STI oli koplattu HS:n lehtijutussa yhteen. Herätysliikejohtajista muodostuvan STI:n hallituksen hyväksymässä kirjoituksessa todettiin:

Säätiö ei ole STI:n jäsen, niillä ei ole yhteistyötä, eikä STI hyväksy kyseessä olevan Luther-säätiön pappien menettelyä vaan sanoutuu sellaisesta irti periaatteessa ja käytännössä.

Sanasaattaja-lehdessä päätoimittaja Seppo Suokunnas irtisanoutui säätiön ratkaisusta (22.4.2004). Samoin Kansanlähetyksen pääsih-

teeri Timo Rämä sanoutui jyrkästi irti Luther-säätiön linjasta, joka vahingoitti kirkon ulkoisen yhteyden edellytyksiä. Raamattuopiston voimahahmo Raimo Mäkelä piti toimintaamme hengellisenä väkivaltaana (Kotimaa 27.8.2004). OPKO:n pääsihteeri Lauri Seppänen näki Luther-säätiön menettelyn ylilyöntinä, johon ei voi samaistua (K&k 2.6.2004).

Monet tulkitsivat Simo Kivirannan kuoltua Luther-säätiön linjan kiristyneen ja meidän tuoneen Lutheran Church Missouri Synodista tuontitavarana suomalaisen perinteeseen vieraan suljetun ehtoolliskäytännön. Löysimme itsemme uudesta tilanteesta debatoimasta liberaalin kirkon johdon lisäksi tuttuun konservatiivien kanssa. Ihmettely ja kysely oli ymmärrettävää. Me emme kuitenkaan edustaneet teologista uutuutta emmekä Pohjois-Amerikasta tuotua mallia vaan vanhakirkollista käytäntöä. Vaikka perustavan teologisen erimielisyyden ilmeneminen ehtoollisyhteyden katkeamisella on ollut kristikunnan historiassa normi, Suomen konservatiivikristittyjen parissa edustamamme linja oli uutuus. Olihan ehtoolliselle tulo valtiokirkollisessa perinteessämme ymmärretty lähes jokamiehenoikeudeksi. Monet tunnustukselliset papit jättivät kyllä menemättä ns. naispappien toimittamille ehtoollisille, mutta jakoivat ehtoollisen kyllä kaikille parannukseen kehottavien rippisanojen jälkeen. Vaikka piispoihin suhtauduttiin kriittisesti, samaan pöytään polvistuttiin vaikkapa liikkeiden kesäjuhllilla. Kuvaava esimerkki linjausten erilaisuudesta oli, että samana vuonna, kun piispa Huovinen ei tullut ehtoolliselle Mellunmäessä, häntä ei ollut kutsuttu vain Raamattuopiston teologipäiville vaan myös saarnaamaan Evankeliumiyhdistyksen Pyhän sydämen kappelin messuun. Ei ihme, jos monet kristityt olivat hämentyneitä.

Kohtaamisongelman varsinaiset syyt

Kysymyksiä meille sateli Juudaksen ehtoollisesta, pikku pannasta, lakihenkisyydestä, harhaoppisuuden perusteista jne. Tärkeä oli syventyä teologiaan, mutta varsinaiset kohtaamisongelmien syyt olivat muualla. Itse näen, että kaksi kehikkoa teki keskinäisen ymmärtämi-

sen vaikeaksi. Toki asiasta käytiinkin keskustelua. Tästä esimerkki oli Vaihtoehto kansankirkossa -kutsuseminaari konservatiivisten järjestöjen vaikuttajille Enä-Sepän leirikeskuksessa Vihdissä 14.10.2004. TT Timo Junkkaala hahmotteli alustuksessaan kahdeksan teesiä, joihin kaikki voisivat yhtyä. Nostan niistä kaksi teesiä, jotka paljastavat ajatusmallien erilaisuuden:

Teesi 6 Jumalan sanan mukaista julistusta ja vanhaan virkakäsitykseen pitäytyviä jumalanpalveluksia tulee edelleen järjestää.

Teesi 7 Tunnustamme Lutherin seitsemän tuntomerkkiä. Pitäydymme silti kirkkomme ehtoolliskäytäntöön. Rippisanoissa kehotettava parannuksen tekoon.

Ensimmäinen kehikko oli vanhan virkakäsityksen mukaiset jumalanpalvelukset. Luther-säätiöllä ei ollut mitään niitä vastaan, mutta meidän toimintanäkymme oli enemmän kuin jumalanpalvelustointa. Se ei ollut työmuoto toisten joukossa. Emme järjestäneet vain naispappittomia messuja vaan rakensimme kokonaisvaltaisesti jumalanpalvelusseurakuntia. Näkymme ei ollut tarjota yksilöille hyviä hengellisiä palveluita vaan rakentaa yhteisöjä. Meille ei riittänyt, että olisi tarjolla eri vierailevien miespappien toimittamia jumalanpalveluksia. Me puhuimme paimenuudesta, jossa yksi paimen vastaa lauman ruokinnasta.

Luther-säätiön ehtoolliskäytäntö oli erilainen, koska sen työnäky oli uusi ja erilainen kaikkiin järjestöihin ja paikallisseurakuntiin nähden. Seurakuntarakentamisen tähden myös ehtoolliskäytäntö saattoi ja täytyi olla erilainen. Ehtoollisyhteyskysymys on kansankirkon kaikkien palveluun perustuvassa mallissa erilainen kuin yhteisössä, jossa vapaaehtoisesti liitytään tunnustukseen ja sen pohjalta eletään saman alttarin ja saarnatuolin äärellä paimenhoidossa. Ensisijaisestihan asia ei koske sitä, kenelle ehtoollisen jaamme, vaan kuka haluaa elää seurakuntamme yhteydessä. Ehtoolliselle tulohan ilmaisee halua liittyä siihen opetukseen ja uskoon, jota kyseinen seurakunta edustaa. Piispa Huovisen kohdalla oli yksinkertaisesti kyse siitä, ettei hän jakanut Markus-yhteisön tunnustusta ja käytäntöjä vaan osin jopa soti niitä vastaan, vaikka varmasti halusikin ystävällisesti tarjota meille

elintilaa kansankirkossa.

Asema kirkossa pelissä

Toinenkin kehikko liittyy Timo Junkkaalan yhteisnäkemykseen pyrkivään teesiin, jonka mukaan pitäydytään Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ehtoolliskäytäntöön. Mitä tämä käytäntö sitten tarkoitti? Kirkkojärjestyksen 11 §:n mukaan ehtoolliselle saa osallistua jokainen konfirmoitu kirkon jäsen. Minun katsottiin syyllistyneen kirkkojärjestyksen rikkomiseen esittäessäni toiveeni piispa Huoviselle. Tällä oli vakavat seuraukset, josta alla enemmän. Tämä oli se suuri kynnys, jota herätysliikkeissä ja tunnustuksellisissa papistossa ei haluttu ylittää.

Tämän olen saanut kuulla monet kerran vuosien aikana. Olemme teitä teologisesti lähellä, mutta haluamme toimia kirkkojärjestyksen puitteissa. Tämä on ymmärrettävää ja kunnioitettavaa, mutta se myös selittää, miksi meidän ratkaisumme ei voitu millään hyväksyä olivatpa teologiset perustelumme kuinka hyviä tahansa. Jos toimintamme oli oikeata, se merkitsisi radikaalia muutosta suhteessa kansankirkkoon, omaan virka-asemaan, oman järjestön asemaan, toimintamahdollisuuksiin ja rahoitukseen. Pitäytymällä kirkon ehtoolliskäytäntöön pitäydytään siis kaikkeen siihen, mitä kansankirkolla on valtiovallan tukemana tarjota. Kaikki tämä oli ja on ehtoollisyhteyskysymyksessä pelissä. Jos sen rajan ylittää, menettää meidän tavoin tilat, virat ja varat. En väitä, että monet meidän ratkaisumme torjuneet olisivat kirkollisesti opportunisteja vaan aidosti ajattelevat toisin. On kuitenkin oikein ja kohtuullista tunnustaa, mistä kaikesta tässä kysymyksessä puhutaan.

Herätysliikkeiden lehdissä ja puheissa otettiin kantaa ja etäisyyttä Luther-säätiöön. Jokaisella kirkollisella kolumnistilla oli asiasta mielipide sanottavana. Itse sain kuulla, ettei minua saa enää pyytää opettamaan muun muassa OPKO:n iltoihin. Mutta paljon tuli myös rohkaisua ja uusia yhteyksiä. Siitä iloitsin, että henkilökohtaisella tasolla yhteyksiä ei juurikaan katkennut.

Tuomiokapitulin kurinpidossa

Kotimaan uutisen jälkeen oli selvää, että saisimme pian postia minä Oulun tuomiokapitulista ja Sakari Turusta. 29.4.2004 postilaatikosta kolahti Oulun hiippakunnan rististä ja avaimista muodostuvalla vaakunalla varustettu kirjekuori ja selvityspyyntö. Tapaus jäisi arkistoihin diaarinumerolla 323/43/04. Tästä alkoi prosessi, joka jatkui kesään 2007 asti. Avaimia oltiin käyttämässä virasta sulkemiseen ja risti oli tarjolla kannettavaksi.

Tuomikapitulin pöydällä ei ollut vain Mellunmäki ja piispa Huovisen tapaus vaan minulta pyydettiin myös selvitystä toimistani Rengossa. Kirkkoherra Petri Hiltusen siirryttyä Valkealan kirkkoherraksi hänen tilalleen seurakuntaan oli valittu kirkkoherraksi Soili Juntumaa. Sen seurauksena jäi joukko aktiivisia seurakuntalaisia ilman yhteyttä kotikirkkonsa messuihin. Pyynnöistä huolimatta seurakuntalaiset eivät saaneet Rengon seurakunnan tiloja vanhan virkajärjestyksen mukaisiin messuihin. Siksi meidän puoleemme käännyttiin ja aloimme Sakarin kanssa toimittaa messuja erään seurakuntalaisen kotona, jonne oli valmistettu kaunis kirkkotila. Lisäksi minua syytettiin siitä, että olin puhelimesta sanonut kirkkoherra Juntumalle toivomuksen olla tulematta ehtoolliselle, mikäli hän tulisi paikalle.

Oulun tuomiokapituli päätti lähettää tapaukseni 2.9.2004 kurinpitoasiamiehelle mahdollisia toimenpiteitä varten. Minun katsottiin rikkoneen kirkkojärjestyksen 2 luvun 9 §:ää, koska säännöksen vastaisesti olin viettänyt ehtoollista muualla kuin kirkkotilassa ja vielä ilman kirkkoherran tilapäistä lupaa. Lisäksi minun katsottiin rikkoneen kirkkojärjestyksen 2 luvun 11 §:ää, jonka mukaan ehtoolliseen saa osallistua jokainen konfirmoitu kirkon jäsen.

Vastasin kurinpitoasiamiehelle ensimmäiseen syytökseen liittyen näin:

Myönnätkö toimineenne Suomen evankelis-luterilaisen kirkon papin virkavelvollisuuksien vastaisesti järjestäessänne kotiehtoollisia ilman lupaa? En myönnä, koska minun toimintaani on sanellut tässä asiassa huoli ja vastuu niistä kirkkomme jäsenistä, jotka uusi virkaratkaisu on jättänyt orvoiksi ja kodittomiksi omissa paikal-

lisseurakunnissaan. Kun olen palvellut heitä Kristuksen evankeliumin kaikilla lahjoilla sen palveluviran kautta, johon minut on kutsuttu ja asetettu, en katso rikkoneeni papin virkavelvollisuutta. Juuri pappislupaukseni tähden olen toiminut niin kuin edellä olen kertonut.

Tässä ei ole kysymys siitä, että haluttaisiin rikkoa kirkkojärjestystä tai että rikottaisiin kirkkojärjestyksen intentiota estää väärän opin tai järjestyksen mukaiset ehtoollisenvietot. Me olemme pyytäneet niin Rengon kirkkoa kuin ehtoollislupaa, mutta niitä ei ole annettu. Tällöin muuksi vaihtoehdoksi ei ole jäänyt kuin viettää Herran Pyhä Ehtoollinen muissa tiloissa. Kyse on nähdäkseni siitä, että apostoliseen virkakäsitykseen pitäytyvät jätetään ilman riittävää hengellistä hoitoa ja vielä ilman sakraalitalia ja ehtoollisenviettolupaa.

Miten aiotte jatkossa menetellä? Aion jatkossakin palvella seurakuntaa sanan julistuksella ja sakramenttien jakamisella.

Piispa Huovisen tapauksen ja ehtoollisen epäämissyytöksen kohdalla vastasin muun muassa seuraavasti:

Kirkkomme tunnustuksen mukaan oppi jumalallisesti asetetusta paimenvirasta (CA V) kuuluu evankeliumin oppiin (*doctrina evangelii*). Augsburgin tunnustuksen mukaan: ”Kirkon todelliseen ykseyteen riittää yksimielisyys evankeliumin opista ja sakramenttien toimittamisesta.” (CA VII). Kirkollinen ykseys puolestaan näkyy juuri ehtoollispöydässä. Piispa Huovinen virassaan on suuremmassa vastuuasemassa kuin tavallinen seurakuntalainen, sillä onhan hänelle annettu juuri vihkivalta ja tuomiovalta kirkossa (CA XXVIII). Julkinen tosiasia on, että piispa Huovinen on toisaalta käyttänyt väärin vihkivaltaansa vihkimällä vastoin Herran käskyä (1. Kor. 14) naisia paimenvirkaan ja toisaalta tietoisesti laiminlyönyt virkansa, kun hän on kieltäytynyt vihkimästä apostoliseen virkajärjestykseen pitäytyviä nuoria miehiä ns. erillisvihkimyksissä. Tämän lisäksi hän on laiminlyönyt tuomiovaltansa käytön sallimalla julkisesti uskomme perustotuudet

kieltävien pastoreiden jatkaa virassaan. Tästä oppi-isämme Martti Luther kirjoittaa: ”Jos piispa havaitsee kirkossa harhoja, lahkoja tai tapainturmelusta eikä korjaa asiaa eikä sulje katumattomia seurakunnan ulkopuolelle, hän tekee itse itsestään syyllisen kaikkiin noihin synteihin.” (WA 43, 75)

Tämä piispa Huovisen toiminta ja toimimattomuus on aiheuttanut suurta hämmennystä ja hajaannusta kirkossa. Kun ehtoollinen on myös keskinäisen yhteyden ateria, josta kirkossa aina on opetettu Herramme sanojen mukaisesti (Matt. 5:23), että veljen kanssa tulee sopia ennen alttarille tuloa, esitin tämän pyynnön piispa Huoviselle. Tämän jälkeen olemme keskustelleet ja rukoilleet kahdesti yhdessä yhteyden löytymisen puolesta.

Vastaukseni eivät tuomiokapitulia vakuuttaneet vaan äänin 4–2 se määräsi minut 31.5.2005 erotettavaksi pappisviran toimittamisesta kolmeksi kuukaudeksi. Sakari Korpiselta otettiin liperit kuivumaan kahdeksi kuukaudeksi. Tein kuitenkin valituksen hallinto-oikeuteen, joka hylkäsi sen 24.5.2006. Valitin asiasta Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Sieltä saapui lainvoimainen hylkäyspäätös vaikuttavalla Suomen leijonaleimalla sinetöitynä 26.6.2007. Korkein oikeusinstanssi Suomessa piti Oulun tuomiokapitulien päätöksen voimassa. En saanut kolmeen kuukauteen toimittaa mitään papillisia tehtäviä enkä edes pitää viran tunnuksia. Se oli henkisesti vaikea kokemus, olinhan vakuuttunut, että pappeuskirjassani oli Juudan leijonasinetti yhä voimassa. Mellunmäestä alkanut pitkä matka päättyi yli kolmen vuoden prosessin jälkeen. Sitä ihmettelin, että Oulun piispa Samuel Salmi oli täysin haluton keskustelemaan henkilökohtaisesti kanssani missään vaiheessa.

Solidaarisuuden ilmaus

Turun ja Oulun tuomiokapitulien päätökset saivat aikaan tukireaktion kesällä 2005. Vaikka monet eivät jakaneet linjaustamme, niin useat näkivät, että kurinpitotoimet kohdistuvat valikoivasti tunnustuksellisiin pappeihin, mutta tunnustuksen vastaisesti opettavia pap-

peja ei rangaista. Evankelis-luterilaisen yhteyden tuki keräsi meidän yllätykseksemme nimiä tällaiseen vetoomukseen:

Tahdomme ilmaista solidaarisuutemme pastori Juhana Pohjolaa ja pastori Sakari Korpista kohtaan, jotka on tuomittu määrääjäksi pidätettäväksi pappisviran toimituksesta. He ovat toimineet vastuullisesti kristittyinä pappeina vakaumuksensa mukaisesti. He ovat painottaneet sitä, että niillä, jotka viettävät yhdessä pyhää ehtoollista, tulee olla yhteisymmärrys ja yksimielisyys uskossa.

Me valitamme, että tapaukset Pohjola ja Korpinen on ratkaistu ainoastaan hallinnollisilla toimenpiteillä. Kyseessä olevat hengelliset ongelmat täytyy selvittää keskusteluilla ja yhteisellä kuuliaisuudella Jumalan sanaa ja Kirkon tunnustusta kohtaan.

Allekirjoittaneita oli yli kahdeksansataa, joista kansankirkon pappeja 55. Listasta löytyi myös monia ulkomaalaisia teologeja ja ehtoollisteologian luterilaisia kärkinimiä, kuten Dr. Jürgen Diestelmann ja Dr. John R. Stephenson. Nimensä oli antanut myös silloin vielä minulle tuntematon tuleva piispani Risto Soramies.

Väitöskirjan johtopäätökset

Lähtöoletukseni oli, että saisimme Sakarin kanssa kurinpitotoimia osaksemme, vaikka ajattelimmekin, että kirkkolain ylin normi Raamattu ja luterilainen tunnustus oli puolellamme. Puhuttelevaa oli lukea TT Arto Seppäsen vuonna 2007 ilmestynyttä oikeustieteellistä väitöskirjaa Tunnustus kirkon oikeutena. Siinä hän käsitteli myös meidän tapaustamme. Seppänen väittää, että vaikka hallinto-oikeudellisesti kapitulien päätökset olivat kohdallamme moitteettomat, oikeus ei toteutunut. Hän perustaa väitteensä siihen, että tunnustuspykälän vakavasti ottaminen tuo mukanaan uuden näkökulman. Seppänen katsoo, että jos naispappeus on teologisesti väärin, meillä oli perusteet toimia Huovisen kohdalla ja pitää messuja Rengon kotikirkossa. Tunnustus jäsentää järjestystä eikä päinvastoin.

Kirkko-oikeuden sisäisen logiikan mukaan tunnustuksellinen toiminta ei saa eikä voi olla tunnustuksen mukaisesti laaditun kirk-

kojärjestyksen vastaista. (Seppänen 2007, 279)

Kirkko-oikeudellista työskentelyä on Luther-säätiön parissa harjoitettu alusta saakka ja keskustelu jatkuu.

Toinen aalto

Kesällä 2004 julkinen myrsky oli laantumassa, vaikka kurinpitotoimet olivat vireillä kapituleissa. Sitten iski toinen mediahyökyaalto. Tämän aiheutti piispa Eero Huovinen kirjoituksellaan *Repeäkö kansankirkko?* Kotimaa-lehdessä 20.8.2004.

Huovinen analysoi laajassa kirjoituksessaan Luther-säätiön perusteet ehtoolliselta epäämislä ja huomioi, miten virkakysymys on kirkkokuntia erottava tekijä. Hän näki Luther-säätiön olevan oikeassa, että virkaoppi on osa kirkon uskoa. Kysymys viran sukupuolesta ei kuitenkaan piispan mukaan kuulu virkaoppiin. Uskon ja rakkauksen kori -erottelulla, mikä on nykytutkimuksessakin osoitettu kestämättömäksi, Huovinen perustelee, että viran sukupuoli kuuluu rakkauden koriin. Siksi naispappeus on kirkossa hyväksytty ja tähän järjestykseen on tavalla tai toisella sopeuduttava. Kun paikkoja naispappeutta vastustaville paikallisseurakunnissa on yhä vähemmän tarjolla, ainoaksi vaihtoehdoksi jää kristilliset yhdistykset. Näille Huovinen tarjosi ulospääsytieksi lestadiolaismallia: paikallisseurakunnissa kirkon säännöillä, omissa seuratuissa vain miehiä puhumassa.

En vielääkään voi ymmärtää, miten entinen dogmatiikan professori saattoi ehdottaa tällaista kahden totuuden ratkaisumallia, joka turhentaa opinkäsityksen ykseyden, uskon ja tekojen yhteyden sekä ihmisen omatunnon loukkaamattomuuden. Ei ihme, että sain tämän jälkeen eräältä aikaisemmin minulle tuntemattomalta Helsingin systemaattisen teologian laitoksen opettajalta viestin, että Huovisen argumentaatio ontuu. Huovinen kirjoitti kokeneensa vierailun messusamme hengellisesti ravitsevaksi ja sosiaalisesti aidoksi, mutta katsoi ehtoollisyhteyden epäämisen askeleeksi oman kirkon perustamista. Hän lopetti kirjoituksensa kysymykseen: Onko Luther-säätiön toiminnasta enemmän siunausta kirkon sisällä vai ulkopuolella?

Huovisen kysymys kansankirkon repeämisestä oli medialle mehe-

vä. Sitä eivät kiinnosta teologiset totuuskysymykset vaan vastakkainasettelut ja kirkkososiologiset myllerrykset. Pian useat muut piispat ja arkkipiispa Jukka Paarma vaativat Luther-säätiötä tekemään lopullisen ratkaisun suhteessa Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon (HS 29.8., Metro 2.9.). Meille näytettiin ovea kirkon korkeimmalta johdolta.

Kaiken Luther-säätiön saaman mediahuomion jälkeen paikallaan on muistutus realismista. Ei Luther-säätiö eikä apostoliseen virkakäsitykseen pitäytyvät voineet hajottaa koko valtakirkkoa. Meitä oli määrällisesti niin vähän. Eräs kommentoija vertasikin meitä nakki-kioskiin katedraalin kupeessa. Suuren repeämiskertomuksen sijaan kirkolle oli luvassa nopea rapautuminen. Vuonna 2004 ei ollut näköpiirissä vuonna 2011 perustettua Eroa kirkosta -sivustoa ja satojentuhansien suomalaisten ulosmarssia katedraaleista. Meille varsinaisena kysymyksenä ei koskaan ollut kirkon poikittaissuuntainen hajaannus ja jäsenmäärän syöksy, vaan kirkon pitkittäissuunnassa tapahtuva hengellis-teologinen jakaantuminen. Suurin huoli oli, että kirkko repii itsensä irti menneiden luterilaisten sukupolvien ja apostolisen uskon jatkumosta. Kirkko repesi hengellisistä juuristaan. Tätä uskon ja tunnustuksen jatkuvuuden katkeamista me valitettavasti jouduimme todistamaan.

Persona non grata ja Tunnustus

Olin loppukesästä 24.–27.8.2004 Wittenbergissä teologisessa konferenssissa, jossa keskusteltiin myös Missionsprovinsenin tulevasta piispan virkaan vihkimyksestä, kun puhelin alkoi täyttyä viesteillä haastattelupyynnöistä.

Yksi niistä oli erityinen. Toimittaja Timo Seppänen oli edellisvuonna aloittanut TV:ssä uuden haastatteluformaatin *Persona non grata*. Piispa Huovinen valittiin vuonna 2004 Suomessa vuoden käytäytyjäksi. Minulle oli tarjolla toisenlaista nimikettä, jota kuvasi haastatteluohjelman markkinointiteksti:

Sen vieraiksi kelpuutetaan vain sellaisia ihmisiä, jotka ovat tavalla tai toisella joutuneet kansakunnan silmätikuiksi tai sylkykupeiksi,

siis kirjaimellisesti ohjelman nimen mukaisiksi ei-toivotuiksi henkilöiksi.

Olin suorastaan peloissani ennen studioon menemistä. Minut istutettiin punaiseen nojatuoliin ja keskustelu lamppujen valossa alkoi. Toimittaja valotti taustojani ja näytti ihmisen lööppien takana. Sain kertoa oman tarinani ja perustella rauhassa kantaani tiukkoihinkin kysymyksiin. Kyseessä ei ollut debatti vaan henkilökuva. Nauhoitus lähetettiin 17.9.2004. Tuskin koskaan olen saanut niin paljon myönteistä palautetta tuntemattomiltakin ihmisiltä. Laittoipa kansanedustaja Timo Soinikin rohkaisevan viestin ja kertoi kirkon naispappeuspäätöksen osaltaan sysänneen hänet Rooman kirkon yhteyteen. Piispa Olavi Rimpiläisen lyhyt kommentti tiivistä asian: ”Sinulla täytyi olla paljon esirukoulijoita.” Toimittaja Seppänen kertoi, että hän oli saanut enemmän myönteistä palautetta tästä haastattelusta kuin mistään muusta jaksosta. Oma kokemukseni oli, että tämä haastattelu särki monella tapaa ihmisten kuvan Luther-säätiöstä kiihkomielisenä naisten vihaajana ja kirkon fundamentalistisena hajottajana. Monelle sen jälkeen kasvomme eivät olleet enää niin epämieluisat vaan inhimilliset. Toinenkaan aalto ei upottanut meitä vaan kantoi työtä vauhdilla eteenpäin.

Seuraavan vuoden syksyllä 23.11.2005 näytettiin TV2:ssa tunnin pituinen dokumentti Tunnustus. Matti Reinikan ja Miisa Latikan tekemässä ohjelmassa oli kameran kanssa seurattu vuosina 2003—2005 myös Luther-säätiön vaiheita ja dokumentin yhden päähenkilön Sakari Korpisen työtä. TV-ruudulla oli nähtävänä matkamme jumalanpalvelusyhteisöjen perustamisesta ja Mellunmäen ehtoollisjupakasta piispan virkaan vihkimykseen Missionsprovinsinissa. Ammattitaidolla tehdyssä dokumentissa oli ainutlaatuista kuvamateriaalia työmme vaiheista. Se antoi äänen niille, jotka halusivat rakentaa luterilaisen tunnustuksen mukaista kirkollista elämää. Näkökulma oli esitellä tunnustuksellista luterilaisuutta ja miten se oli haastettu. Viesti oli selvä. Uskonpuhdistuksen perinnön jatkamisen sijaan Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa oli meneillään uskonvaihdos. Tässä suuressa kuvassa Luther-säätiön tarve, linjaukset ja työnäky

käivät paremmin ymmärrettäväksi. Ohjelma olikin monelle silmiä avaava kokemus.

Mitä ajatuksia jälkikäteen?

Miltä kaikki näyttää yli viisitoista vuotta tapahtuman jälkeen? Moni asia on muuttunut. Piispa Eero Huovinen jäi eläkkeelle vuonna 2010, mutta hän on palvellut valtiojohdon luottopappina ja kirjoittaa myyviä kirjoja. Suomen Luther-säätiö palvelee vuonna 2013 perustettua Suomen evankelisluterilaista lähetysshiippakuntaa, josta syntyi luterilainen kirkko Suomeen. Minut erotettiin pappisvirasta Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa vuonna 2015 enkä ole enää sen jäsen. Mellunmäen ostokeskuksessa sijainnut seurakuntakeskus purettiin 2017. Itse tapaus painuu vähitellen unohduksiin ja jää lyhyeksi alanootiksi lähikirkkohistoriaan.

Luther-säätiölle tapaus oli kuitenkin merkittävä. Se nosti säätiön koko kansan tietoisuuteen, mutta ennen kaikkea se vapautti ja pakotti meidät rakentamaan luterilaista seurakuntaelämää irrallaan valtakirkon rakenteista. Saimme harjoitella itsenäistä, yhteisöllistä ja omavaraista rakennustyötä. Se ohjasi meidät Ruotsin Missionsprovinsiin ja pappisvihkimyksiin siellä, mikä mahdollisti työmme nopean kasvun ja Lähetysshiippakunnan synnyn. Tapaus asetti meidät heikkouden kouluun opettelemaan, ettei ole muuta turvaa ja apua kuin Pyhä Hengen antamat lupaukset Raamatussa.

Minulta on monesti kysytty, jättäisinkö edelleen ehtoollisen antamatta piispa Huoviselle. Itse asiassa en edes tiedä, miten olisin toiminut, jos piispa Huovinen olisi tullut ehtoolliselle. Sen tiedän, että vaikka tapahtumiin liittyi omaa uhoakin, henkilökohtaisuuksiin menevästä protestista ei ollut kyse. En ole kuitenkaan koskaan sen jälkeen ajatellut, että olisi pitänyt toimia toisin.

Nyt kuitenkin paremmin näen, että piispa Huovinen oli oikeassa. Pidemmän päälle saman kirkon sisällä virka ei voi nousta virkaa ja alttari alttaria vastaan ja säilyttää samalla edes muodollista yhteyttä. Toinen syrjäyttää toisen, koska kyse on taistelusta Jumalan sanan toutudesta. Ehtoollisyhteyden katkeaminen merkitsee kirkkoyhteyden

särkymistä ja kirkkoyhteyden katkeaminen kirkon repeämistä. Melunmäen tapaus ei varsinaisesti aiheuttanut repeämää vaan teki näkyväksi jo olemassa olleen syvän uskonopillisen railon.

Olen kuitenkin myös vakuuttunut siitä, että koska meillä oli kutsu Jumalalta palvella kaste- ja ordinaatiokirkkoamme ja sen kodittomia lampaita, meillä oli oikeus ja velvollisuus kirkon tunnustuspykälään nojaten tehdä työtä siellä niin kauan kuin pystyimme. Se palvelusrupeama päättyi aikanaan, mutta ei meidän vaan kirkollisen esivallan toimesta. Vastuu repeämisestä on kirkon uskon ja elämän muuttaneilla.

Olivathan nuo vuodet raskaat. Ei vähiten siksi, että menetin tyttäreni Liisan kätkytkuolemassa syksyllä 2003. Kotimaa-lehden jutusta alkanut ryöpytys oli rankka vastaanottaa, mutta surua kevyempi. Sitä en lakkaa ihmettelemästä, että vaikka vuosi 2004 näyttäytyi Luther-säätiön työn tulevaisuudelle ja tuntui minulle aivan fyysisestikin kaiken nielevältä suonsilmältä, se muuttuikin siunauksen suihkulähteeksi. Tämä on Herramme ihmeellistä johdatusta ja ansiotonta armoa, josta voi yksin kiittää ja ylistää rakasta Vapahtajaa Jeesusta!